

ข่าวเตือนการระบาดของศัตรูพืชประจำสัปดาห์

สำนักงานพัฒนาคุณภาพสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ 12 ฉบับที่ 19 ประจำวันที่ 11 มิถุนายน 2557

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เตือนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลังในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดนครราชสีมา (อำเภอหนองบุญมาก ครบุรี เสิงสาง) และจังหวัดใกล้เคียง โดยเฉพาะอำเภอหนองบุญมาก ที่เป็นแหล่งท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา และขอความร่วมมือผู้ประกอบการจำหน่ายท่อนพันธุ์มันสำปะหลัง ฉีดพ่นท่อนพันธุ์มันสำปะหลังด้วยสารเคมีอิมิดาคลอพริด หรือไทอะมิโทแซม ก่อนเคลื่อนย้ายท่อนพันธุ์ไปยังแหล่งปลูกอื่นๆ และในแหล่งเพาะปลูกเองก็ต้องแช่ท่อนพันธุ์ก่อนปลูกด้วยสารเคมีไทอะมิโทแซม เนื่องจากเพลี้ยแป้งสามารถระบาดจากพื้นที่หนึ่งไปยังพื้นที่หนึ่ง ได้โดยการติดไปกับคนท่อนพันธุ์ กระแสม และมดเป็นพาหนะนำตัวเพลี้ยแป้งไปเลี้ยงเพื่อรอดูดกินมูลหวานความเสียหายจากการทำลายของเพลี้ยแป้งต่อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะการเจริญเติบโตของมันสำปะหลัง ดังนั้นเกษตรกรควรแช่ท่อนพันธุ์ก่อนทำการเพาะปลูก และหมั่นสำรวจแปลงถ้าพบการระบาดให้แจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอใกล้บ้าน หรือแจ้งสำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อประสานงานศูนย์บริหารศัตรูพืช ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ขอรับการสนับสนุนแตนเบียนหรือแมลงช้างปีกใสเพื่อใช้ควบคุมการระบาดเพลี้ยแป้งในพื้นที่

ชนิดเพลี้ยแป้งที่พบในประเทศไทย

เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง (Mealybug)

วงศ์ Pseudococcus

อันดับ Homoptera

การขยายพันธุ์ของเพลี้ยแป้ง

1. โดยไข่เพศ
2. โดยไม่ใช้เพศ (Thelytokous parthenogenesis)

แบ่งเพลี้ยแป้งตามลักษณะของลูกที่ออกมาเป็น 2 ประเภท

1. ประเภทวางไข่ (Oviparous) ไข่อยู่ภายในถุงไข่ที่มีเส้นใย คล้ายสำลีปกคลุม
2. ประเภทออกลูกเป็นตัว (Viviparous)

ชนิดของเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

เพลี้ยแป้งที่พบในต้นมันสำปะหลังในประเทศไทยในปัจจุบันมี 4 ชนิด (อัมพร วิโนทัย, กรมวิชาการเกษตร)

1. เพลี้ยแป้งลาย (Striped mealybug): *Ferrisia virgate*

ลำตัวตัวคล้ายลิ้ม ผนังลำตัวสีเทาเข้มมีผงแป้งปกคลุมลำตัว เส้นขนขึ้นหนาแน่นขนที่ปกคลุมลำตัวเป็นเงาคล้ายใยแก้วมีแถบดำบนลำตัว 2 แถบ ชัดเจนส่วนปลายมีหางคล้ายเส้นแบ่ง 2 เส้น ยาวครึ่งหนึ่งของความยาวลำตัว เพลี้ยแป้งชนิดนี้พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง พบระบาดมากในช่วงฤดูฝน ระดับความรุนแรงไม่ถึงขั้นทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจ เนื่องจากมีการควบคุมโดยศัตรูตามธรรมชาติอย่างสมดุลจากตัวห้ำและตัวเบียน

2. เพลี้ยแป้งแฉักเปียดเล่ย์ (Jackbeard) : *Pseudococcus jackbeardsleyi*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเทาอมชมพูมีผงแป้งสีขาวปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแบ่งเรียงกันจำนวนมาก เส้นแบ่งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแบ่งด้านข้างลำตัว พบระบาดทั่วไปในพื้นที่ปลูกมันสำปะหลังชอบอยู่บริเวณโคนต้นหรือในดิน

3. เพลี้ยแป้งสีเขียว (Green mealybug) : *Phenacoccus madeirensis*

ลำตัวรูปไข่ค่อนข้างแบน ผนังลำตัวสีเขียวอมเหลืองมีผงแป้งสีขาวบาง ๆ ปกคลุมลำตัว ด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้น ๆ เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวยาวกว่าเส้นแป้งด้านข้างลำตัว และที่ลำตัวมีสันนูน 3 แนว ตามความยาวลำตัว เส้นนูนที่สุดอยู่กลางลำตัว สามารถวางไข่ได้ประมาณ 500 ฟอง/ตัว ตัวเต็มวัยชอบกินใบแก่ พบระบาดทั่วไปในแหล่งปลูกมันสำปะหลัง

4. เพลี้ยแป้งสีชมพู (Pinkish mealybug) : *Phenacoccus manihoti*

เป็นเพลี้ยแป้งที่ระบาดทำลายมันสำปะหลังรุนแรงในขณะนี้ ลำตัวรูปไข่ผนังลำตัวสีชมพู มีผงแป้งปกคลุมลำตัวด้านข้างลำตัวมีเส้นแป้งสั้นหรือไม่เห็นเด่นชัด เส้นแป้งด้านท้ายลำตัวสั้น ขยายพันธุ์ได้โดยไม่อาศัยเพศ (เพศเมียไม่จำเป็นต้องได้รับการผสมพันธุ์จากเพศผู้) วางไข่เป็นฟองเล็ก ๆ ในถุง ไข่มีสีเหลืองอ่อนลักษณะยาวรีมีเยื่อคล้ายสาหร่ายหุ้มไว้ เมื่อใกล้ฟักไข่จะมีสีเข้มขึ้น ระยะไข่ประมาณ 8 วัน ตัวอ่อนจะลอกคราบ 3 ครั้ง จึงเป็นตัวเต็มวัย รวมระยะเวลาตั้งแต่เป็นไข่จนถึงตัวเต็มวัยใช้เวลา 21 วัน เพลี้ยแป้งสีชมพูสามารถวางไข่ได้มากถึง 500 ฟอง/ตัว

ภาพการทำลายของเพลี้ยแป้ง

ศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง

ตัวห้ำ : แมลงช้างปีกใส (*Plectiscryza ramburi*)

ตัวเบียน : แตนเบียน *Anagyrus lopezi*

เชื้อโรค : เชื้อราบิวเวอเรีย

ไข่แมลงช้างปีกใส

ตัวเต็มวัยแมลงช้างปีกใส

ตัวอ่อนตัวเต่ากินเพลี้ยแป้ง

ตัวเต็มวัยตัวเต่ากินเพลี้ยแป้ง

แนวทางการป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง

1. ในพื้นที่ที่ยังไม่พบการระบาด

- 1.1 ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด
- 1.2 เก็บซากพืชออกจากแปลง ไถพรวนหลายๆครั้ง และตากดินอย่างน้อย 14 วัน
- 1.3 แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ
- 1.4 ตรวจแปลงสม่ำเสมอทุก 2 สัปดาห์

2. ในพื้นที่ที่มีการระบาดของเพลี้ยแป้ง

- 2.1 หลีกเลี่ยงการปลูกในฤดูแล้ง
- 2.2 ไถพรวนดินหลายๆ ครั้ง ตากดินอย่างน้อย 14 วัน
- 2.3 แช่ท่อนพันธุ์ด้วยสารเคมีที่แนะนำ
- 2.4 ต้องตรวจแปลงทุก 14 วัน
- 2.5 ถ้าพบการระบาด รุนแรงในมันสำปะหลังอายุ 1-4 เดือนให้ถอนทิ้งทั้งหมดแล้วเผาทำลายนอกแปลง
- 2.6 ถ้าพบการระบาด ในมันสำปะหลังอายุ 4-8 เดือนให้ตัดยอดหรือถอนต้นที่พบนำไปเผาทำลายนอกแปลง
- 2.7 ถ้าพบการระบาดในมันอายุมากกว่า 8 เดือน ควรเก็บผลผลิต ตัดต้นทิ้งนำไปเผาทำลายนอกแปลง ทำความสะอาดแปลง ปลูกพืชอื่น เช่น ข้าวโพด อ้อย ข้าวฟ่าง ทานตะวัน พืชตระกูลถั่ว
- 2.8 ใช้ศัตรูธรรมชาติควบคุมเพลี้ยแป้ง เช่น แมลงช้างปีกใส ตัวเต่า แตนเบียน หรือศัตรูธรรมชาติที่กรมวิชาการเกษตรแนะนำ ฯลฯ
- 2.9 หลีกเลี่ยงการใช้สารเคมีโดยไม่จำเป็น ทั้งนี้เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไม่ให้ตัวห้ำและตัวเบียนที่เป็นศัตรูธรรมชาติของเพลี้ยแป้ง มันสำปะหลังถูกทำลาย
- 2.10 ใช้วิธีการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชโดยวิธีผสมผสาน

สารเคมีป้องกันกำจัดเพลี้ยแป้ง

1. การแช่ท่อนพันธุ์ (Dipping pre-planting) ด้วยสารฆ่าแมลง 5-10 นาที
 - thiamethoxam (Actara 25 % WG) อัตรา 4 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
 - imidacloprid (Provado 70 % WG) อัตรา 4 กรัม/น้ำ 20 ลิตร
 - dinotefuran (Starkle 10 % WP) อัตรา 40 กรัม/น้ำ 20 ลิตร